

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 763)

18.1.1954 Tarihli ve 6224 Sayılı Kanun ile 24.11.1994 Tarihli ve 4046 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/815)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

10.1.1995

Sayı : B.02.0.KKG/101-788/202

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 2.12.1994 tarihinde kararlaştırılan "18.1.1954 Tarihli ve 6224 Sayılı Kanun ile 24.11.1994 Tarihli ve 4046 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Komisyonlarda ve Genel Kurulda öncelikle ve ivedilikle görüşülmesini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu Çiller

Başbakan

GENEL GEREKÇE

24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile özelleştirme uygulamalarına ilişkin hükümler yeniden düzenlenmiştir.

24.11.1994 tarih ve 4046 sayılı Kanunun 37 nci maddesinin (a) bendinde değişiklik yapılarak, özelleştirme uygulamalarında verimlilik ve hızlılığın sağlanması için, özelleştirme programındaki kuruluşların kendi kuruluş kanunları ile 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerinin bu kuruluşlar için uygulanmayacağı düzenlenmiştir.

Limanların gördükleri hizmetin stratejik önemi de dikkate alınarak bunların işletme hakkının yabancılara verilmesi ulusal çıkarları olumsuz yönde etkileyebilecektir. Bu nedenle limanlar hakkında 19.4.1926 tarihli ve 815 sayılı Kabotaj Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun 823 üncü maddesi hükümlerinin saklı tutulması uygun görülmektedir. Ayrıca limanların mülkiyetin devri dışındaki yöntemlerle özelleştirilebileceği ve bu haktan yararlanacaklarda aranacak koşullar düzenlenmek suretiyle konuya açıklık getirilmiştir.

Öte yandan 4046 sayılı Kanunun 42 nci maddesi ile özelleştirme uygulamalarında yabancı sermayeyi teşvik etmek, inhisar veya hususi bir imtiyaz ifade eden kuruluşlara da yabancı sermayenin yatırım yapabilmesini sağlamak amacıyla 6224 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin (c) bendi yürürlükten kaldırılmıştır. Bu düzenleme yabancı sermayeyi teşvik açısından yararlı sonuçlar getirecek olmakla birlikte, Türkiye'ye ithal edilecek yabancı sermayenin ülke çapında tekel teşkil edecek faaliyetlerde bulunması yabancı tekellerin oluşmasına neden olacaktır. Bu düzenleme ile yabancı sermayenin ülke çapında tekel teşkil edecek faaliyetlerde bulunan kuruluşlarda çoğunluk payına sahip olmaları önlenmiş olacaktır.

Ayrıca 4046 sayılı Kanunun geçici 15 inci maddesinin yürürlükten kaldırılarak bu Kanuna bir ek maddenin eklenmesi ile özelleştirme kapsamındaki kuruluşların mal, hak ve alacaklarına karşı icra takibi yapılamayacağına düzenlenmesi ile bu hususta süreklilik sağlanmış olacaktır. Yapılan bu düzenleme ile özelleştirme kapsamındaki kuruluşların özelleştirilmesindeki bir takım mali problemler çözülmüş olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – Bu düzenleme ile yabancı sermayenin ülke çapında tekel teşkil edecek faaliyetlerde bulunan kuruluşlarda çoğunluk payına sahip olmaları önlenmiş olacaktır.

Madde 2. – 24.11.1994 tarih ve 4046 sayılı Kanunun 37 nci maddesinin (a) bendinde değişiklik yapılarak, özelleştirme uygulamalarında verimlilik ve hızlılığın sağlanması için, özelleştirme programındaki kuruluşların kendi kuruluş kanunları ile 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerinin bu kuruluşlar için uygulanmayacağı düzenlenmiştir.

Limanların gördükleri hizmetin stratejik önemi de dikkate alınarak, bunların işletme hakkının yabancılara verilmesi ulusal çıkarları olumsuz yönde etkileyebilecektir. Bu nedenle limanlar hakkında 19.4.1926 tarihli ve 815 sayılı Kabotaj Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun 823 üncü maddesi hükümlerinin saklı tutulması öngörülerek ve limanların mülkiyetin devri yoluyla özelleştirilmeyeceği düzenlenerek doğabilecek olumsuz sonuçlar ortadan kaldırılmış olacaktır. Ayrıca bu maddede yapılan düzenleme ile limanların mülkiyetin devri dışındaki yöntemlerle özelleştirilmesinin mümkün olduğu, bu haktan Türk uyruklu gerçek ve tüzelkişilerin yararlanabileceği ve yararlanabilmenin koşulları düzenlenerek konuya açıklık getirilmiştir.

Madde 3. – Özelleştirme kapsamındaki kuruluşların mal, hak ve alacakları üzerine haciz konulamayacağı, konulmuş olan hacizlerin kalkacağı hususu Kanunun geçici 15 inci maddesinde düzenlenmiş, ancak bu maddenin geçici olması nedeniyle, bu hususun sürekliliği açısından Kanuna bir ek madde olarak eklenmesi ile özelleştirme kapsamındaki kuruluşların icra takiplerine maruz kalmaları önlenmiş olacaktır. Ancak bu oranın yabancı para ile yapılan borçlanmalarda da (örneğin yabancı para birimi ile yapılan kredi sözleşmelerinde) uygulanması halinde telafisi imkânsız sonuçlar doğurabilecek ve bazı tikanlıklara yol açabilecektir. Bu nedenle, bu istisna getirilmiştir.

Madde 4. – Bu Kanunun 1 ve 2 nci maddelerinin bu Kanunun yayımı tarihinde, 3 üncü maddesinin ise 27.11.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe gireceği düzenlenmiştir.

Madde 5. – Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/815

Karar No. : 99

13.1.1995

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 10.1.1995 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte Komisyonumuza havale edilen "18.1.1954 tarihli ve 6224 sayılı Kanun ile 24.11.1994 Tarihli ve 4046 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 12.1.1995 tarihinde yaptığı 30 uncu birleşimde, Hükümeti Temsilen Devlet Bakanı Bekir Sami Dağcı'nın Başkanlığında Maliye Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, özelleştirme uygulamalarına ilişkin hükümler, 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı "Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile düzenlenmiş bulunmaktadır. Ancak; söz konusu Kanunda bazı değişiklikler yapılmak suretiyle, özelleştirme uygulamalarında azamî verimlilik ve hızlılığın sağlanabilmesini teminen ilave hükümlere ihtiyaç duyulmuştur.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde;

– Yabancı sermayenin, ülke çapında tekel teşkil edecek faaliyetlerde bulunan kuruluşlarda çoğunluk hissesine sahip olmalarına mani olunulması,

– Limanların stratejik önemi dikkate alınarak mülkiyetlerinin devri dışındaki yöntemlerle özelleştirilmesi ve bu uygulamadan yararlanacakların Türk uyruklu gerçek ve tüzelkişiler olması,

– 4046 sayılı Kanunun geçici 15 inci maddesiyle düzenlenen, özelleştirme kapsamındaki kuruluşların taşınır ve taşınmaz her türlü mal, hak ve alacakları üzerine haciz konulamayacağına, konulmuş olan hacizlerin kalkacağına ilişkin hükmün ek madde haline getirilmesi ile süreklilik kazandırılması ve maddeye yabancı para birimi ile yapılan borçlanma ve taahhütlerin kapsam dışında tutulacağına ilişkin bir ifadenin ilave edilmesi,

şeklinde düzenlemeler yapıldığı anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde;

– Uzun çalışmalar ve tartışmalar sonucu hazırlanarak kanunlaşan özelleştirme uygulamalarına ilişkin kanunun, kısa bir sürede değiştirilmemesi gerektiği,

– Limanların stratejik önemi dikkate alınarak mülkiyetlerinin devri dışındaki yöntemlerle özelleştirilmesinin olumlu karşılandığı, ancak; buna benzer tesisler için de aynı hassasiyetin gösterilmesi gerektiği,

– Özelleştirme uygulamalarının henüz arzu edilen sürat ve düzeyde gerçekleştirilmediği,

– Tasarı ile getirilmek istenen yabancı sermaye sınırlandırmasının özelleştirmeyi engelleyici nitelik taşıdığı,

şeklindeki eleştiri ve görüşleri takiben Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

— Özelleştirmenin yasal bir tabana oturtulmasını teminen büyük çabalar sarfedildiği, tasarımın yeni bir uygulamada ortaya çıkan bazı yanlışları bertaraf etmek amacıyla hazırlandığı, yabancı sermayenin çoğunluk hissesinin önlenmesinin yanısıra limanların stratejik öneminin dikkate alındığı ve müktesep hakların korunmasının amaçlandığı ifade edilmiştir.

Bu açıklamalardan sonra tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının;

— Çerçeve 3 üncü maddesine bağlı Ek 1 inci maddesi, “ve takipler düşer” ibaresinin hukukî terim olarak daha düzgün ifade edilebilmesini teminen “ve yapılmış olan takipler durur” şeklinde yeniden düzenlenmek suretiyle,

— Çerçeve 1 ve 2 nci maddeleri ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 4 ve 5 inci maddeleri ise ay-

nen,

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Ilyas Aktaş</i>	<i>Yılmaz Ovalı</i>
Samsun	Bursa
Sözcü	Kâtip
<i>Alaettin Kurt</i>	<i>Hayri Doğan</i>
Kocaeli	Antalya
Üye	Üye
<i>Gaffar Yakın</i>	<i>Cemalettin Gürbüz</i>
Afyon	Amasya
Üye	Üye
<i>Bilal Güngör</i>	<i>M. Nedim Budak</i>
Ankara	Ankara
Üye	Üye
<i>Stileyman Hatinoğlu</i>	<i>Melih Babuçuoğlu</i>
Artvin	Balıkesir
(İmzada bulunamadı)	
Üye	Üye
<i>İbrahim Arısoy</i>	<i>Edip Safder Gaydalı</i>
Niğde	Bitlis
Üye	Üye
<i>Zeki Ergezen</i>	<i>Necmi Hoşver</i>
Bitlis	Bolu
(Muhalefet şerhim eklidir)	
Üye	Üye
<i>Mustafa Çiloğlu</i>	<i>Nevfel Şahin</i>
Burdur	Çanakkale

Üye
A. Adnan Türkoğlu
Çorum
Üye
Mehmet Gözlükaya
Denizli
Üye
M. Fevzi Yalçın
Eskişehir
Üye
Selçuk Marıflı
İstanbul

Üye
Abdullah Gül
Kayseri
(İmzada bulunamadı)
Üye
Mehmet Ali Yavuz
Konya

Üye
Mustafa Yılmaz
Malatya
Üye
Nevşat Özer
Muğla
(İmzada bulunamadı)

Üye
Muharrem Şemsek
Çorum
Üye
İsmail Köse
Erzurum
Üye
Gurhan Çelebican
İstanbul
Üye
Nurhan Tekinel
Kastamonu

Üye
Osman Develioğlu
Kayseri

Üye
Mustafa Ünal
Konya
(Muhaliğim, Muhalefet Şerhim Eklidir)

Üye
Yahya Uslu
Manisa
Üye
Hasan Peker
Tekirdağ

Üye
Ural Köklü
Uşak

MUHALEFET ŞERHİ

Özelleştirme Kanununu değiştiren tasarıya genellikle katılmakla beraber aşağıdaki husustan dolayı muhalifiz :

Tasarının 3 üncü maddesinde yer alan geçici 15 inci maddeyi değiştiren metin içerisinde KİT'lerin borçlanma ve taahhütlerine T.C. Merkez Bankası Reeskont faizleri uygulamasının zamanla sınırlandırılmasını ve iflas ettiği kabul edilen bu müesseselerin Özel bankaların yüksek faizlerine mahkûm bırakılmasını kabul edilebilir bir uygulama olarak değerlendirmiyoruz ve bir haksızlık olarak görüyoruz.

Prof. Dr. Mustafa Ünal
Konya

Zeki Ergezen
Bitlis

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

18.1.1954 Tarihli ve 6224 Sayılı Kanun ile 24.11.1994 Tarihli ve 4046 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. – 18.1.1954 tarihli ve 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, Türkiye’ye ithal edilecek yabancı sermaye, ülke çapında tekel teşkil edecek faaliyetlerde bulunan kuruluşlarda çoğunluk hissesine sahip olamaz.”

MADDE 2. – 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesi-ne ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 37 nci maddesinin (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanun hükümleri gereğince özelleştirme programına alınan kuruluşlar özel hukuk hükümlerine tabi olup, bunlar hakkında varsa kendi kuruluş kanunları ile diğer kanunlarda yer alan bu Kanuna aykırı hükümler ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uygulanmaz. Ancak 19.4.1926 tarihli ve 815 sayılı Türkiye Sahillerinde Nakliyatı Bahriye (Kabotaj) ve Limanlarla Kara Suları Dahilinde İcrayı San’at ve Ticaret Hakkında Kanun hükümleri ile 29.6.1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 823 üncü maddesi hükmü saklıdır. Limanlar hakkında mülkiyetin devri suretiyle özelleştirme yapılamaz. Mülkiyetin devri dışındaki yöntemlerle yapılabilecek özelleştirmelerden Türk uyruklu gerçek ve tüzelkişiler yararlanabilir. Bu haktan yararlanabilecek şirketin Türk Ticaret Siciline tescil edilmiş olması, sermaye payının % 49’u geçmemesi, idare ve temsil etmeye yetkili olanların ekseriyetinin Türk vatandaşı olması ve şirket anasözleşmesine göre oy ekseriyetinin Türk vatandaşlarında bulunması zorunludur.

MADDE 3. – 4046 sayılı Kanunun geçici 15 inci maddesi yürürlükten kaldırılmış, aynı Kanunun 42 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde “Ek Madde 1” olarak eklenmiştir.

“EK MADDE 1. – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte özelleştirme kapsamında bulunan kuruluşlar ile özelleştirme kapsamına alınacak kuruluşların taşınır ve taşınmaz her türlü mal, hak ve alacakları, bu kuruluşlar özelleştirme kapsamında kaldığı sürece haczedilemez. Konulmuş olan hacizler kalkar ve takipler düşer. Bu kuruluşların 4046 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki borçlanma ve taahhütlerinde, T.C. Merkez Bankasınca kabul edilen reeskont faiz oranının üzerinde faiz kararlaştırılmaz. Ancak yabancı para birimi ile yapılan borçlanma ve taahhütler bu sınıra tabi değildir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**18.1.1954 Tarihli ve 6224 Sayılı Kanun ile 24.11.1994 Tarihli ve 4046 Sayılı Kanunda
Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı**

MADDE 1. – Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. – Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. – 4046 sayılı Kanunun geçici 15 inci maddesi yürürlükten kaldırılmış, aynı Kanunun 42 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde “Ek Madde 1” olarak eklenmiştir.

EK MADDE 1. – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte özelleştirme kapsamında bulunan kuruluşlar ile özelleştirme kapsamına alınacak kuruluşların taşınır ve taşınmaz her türlü mal, hak ve alacakları, bu kuruluşlar özelleştirme kapsamında kaldığı sürece haczedilemez. Konulmuş olan hacizler kalkar ve yapılmış olan takipler durur. Bu kuruluşların 4046 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki borçlanma ve taahhütlerinde, T.C. Merkez Bankasıncı kabul edilen reeskont faiz oranının üzerinde faiz kararlaştırılmaz. Ancak yabancı para birimi ile yapılan borçlanma ve taahhütler bu sınıra tabi değildir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 4. – Bu Kanunun 1 inci ve 2 nci maddeleri bu Kanunun yayımı tarihinde, 3 üncü maddesi ise 27.11.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 5. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

	<i>Prof. Dr. T. Çiller</i> Başbakan
Devlet Bakanı ve Başb. Yrd.	Devlet Bakanı
<i>M. Karayalçın</i>	<i>N. Cevheri</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>Y. Aktuna</i>	<i>A. Ş. Ereğ</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>M. Gülcegin</i>	<i>B. S. Dağ</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>Ö. Alpago</i>	<i>A. E. Kıratlıoğlu</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı V.
<i>N. Kurt</i>	<i>H. Çulhaoğlu</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>A. A. Doğan</i>	<i>A. Ataç</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>S. Sümer</i>	<i>A. Gökdemir</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>Ş. Erdem</i>	<i>M. Moğultay</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>M. Gölhan</i>	<i>N. Mentеше</i>
Dışişleri Bakanı V.	Maliye Bakanı
<i>M. Karayalçın</i>	<i>İ. Attila</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bay. ve İskân Bakanı
<i>N. Ayaz</i>	<i>H. Çulhaoğlu</i>
Sağlık Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>D. Baran</i>	<i>M. Köstepen</i>
Tarım ve Köyşleri Bakanı	Çal. ve Sos. Güv. Bakanı
<i>R. Şahin</i>	<i>N. Matkap</i>
Sanayi ve Ticaret Bakanı	Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
<i>M. Dönen</i>	<i>V. Atasoy</i>
Kültür Bakanı	Turizm Bakanı
<i>T. Savaş</i>	<i>Ş. Ulusoy</i>
Orman Bakanı	Çevre Bakanı
<i>H. Ekinci</i>	<i>R. Akçalı</i>

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

